

Svenska Dagbladet

Datum: 2001-05-15

Avdelning: Idag

Sida: 64

Av: Annika Norlin

FAKTA | HÅRDA KRAV Allt mer organiserat "Barnets bästa? I så fall skulle man ta hit alla slags barn"

Idag handlar all internationell adoption om egoism. Det säger Tobias Hübinette, själv adopterad från Korea och aktiv i Adopterade Koreaners Förening. Han skriver i ett tal: "Det är viktigt att komma ihåg att internationell adoption aldrig har handlat om godhet, u-hjälp eller solidaritet, och ännu mindre om barnets eller givarlandets bästa."

Hans åsikter kan tyckas radikala, och det är svårt att förstå när han säger att han, som läget ser ut idag, är helt emot adoption.

- Utlandsadoption är inget annat än en ensidig handel av barn. Hade det handlat om ett ömsesidigt utbyte av behövande barn från alla länder hade det varit en helt annan sak. Nu upprätthålls en rent kolonial underordning där fattiga skickar barn till rika.

- Meningen med adoption är ju att den ska se till barnens behov. Men som jag ser det handlar det bara om ett behov: västerländska barnlösa pars. Adoptivbarn blir i slutändan oftast ett andrahandsval: helst vill man ha ett biologiskt barn. Man provar med provrörsbefruktning och fungerar inte det - då kommer adoption in i bilden.

Vi som aldrig hört annat än att adoption är en win-win-situation, en fråga om välvilja mot fattiga barn, kan inte låta bli att fråga det som Tobias hört så många gånger förut:

Har inte barnen det ändå bättre här än i sina hemländer - där de lever i fattigdom eller växer upp på barnhem?

- Om det verkligen handlade om barnets bästa skulle man ta hit alla slags barn. Inte bara de små och friska. Det är en myt att de som adopterar räddar sjuka gatubarn, de barnen finns inte ens med i sammanhanget! Det västlänarna nu gör är att plocka russen ur kakan.

Tobias Hübinette menar att när adoptivföräldrarna själva får välja, väljer de det barn de tror att det är lättast att förstå och älska.

- Som ett exempel kan nämnas att den som adopterar från Columbia får välja vilken hudfärg barnet ska ha. Man kan välja ungefärlig ålder och hälsotillstånd. Klart att alla vill ha ett litet, vitt, friskt, barn.

- Materiellt sett får man det bättre här, det stämmer. Precis som de flesta invandrare och flyktingar som kommer hit. Men samtidigt går det inte att blunda för att adopterade, invandrare, flyktingar ... alla som inte ser ursvenska ut, klumpas ihop till en enda massa. Och vi vet alla att det inte är roligt att se annorlunda ut i Sverige.

Det är inte personligt grundat, säger han:

- Jag hade ingen hemsk uppväxt och jag har ett bra jobb och är högutbildad. Det handlar bara om att förutsättningarna för adoption som de ser ut i dag borde ändras.

Mikael Jarnlo är socionom i grund och botten och arbetar nu som fältassistent. Han är själv adopterad, ordförande i AEF (Adopterade Etiopiers och Eritreaners förening) och dessutom styrelseledamot på Adoptionscentrum. Han är inte riktigt lika radikal i sina åsikter som Tobias Hübinette:

- Jag håller med om att det mer handlar om föräldrarnas lycka än om barnets. Men samtidigt tror jag att de bägge kan gå att förena, att adoption är en bra grej i grunden. Mikael Jarnlo riktar dock mycket kritik mot Adoptionscentrum, som är Sveriges absolut största adoptionsorganisation.

- Personalen består av både skickliga och kompetenta människor. Men det finns stora problem där som borde bearbetas.

Grundproblematiken, menar Mikael Jarnlo, består i att frågorna Adoptionscentrum arbetar med ligger dem själva för nära - och att en "känslomässig jävsituation" därför uppstår. Jarnlo säger, att Adoptionscentrum inte är villiga att diskutera en förändring av verksamheten och att de står för en kärnfamiljskonserveratism som inte fungerar idag.

- Många som jobbar på Adoptionscentrum har själva adopterat. Det kan också vara en styrka, men samtidigt komplicerar det läget. En sådan viktig organisation måste ha distans till vad de sysslar med. Mikael Jarnlo är emot att man kan välja hudfärg på barn från Columbia. Svaret på varför valet finns har blivit att den fyller ett syfte: att se till så att ett svart barn inte hamnar hos någon som är rädd för att bli drabbad av rasism.

- Det är ett helt barockt tänkande. Att det är okej att välja färg på sitt barn "för att barnet inte ska utsättas för rasism" gör mig riktigt upprörd. Hela utgångspunkten är fel. Ser man inte adoption ur barnets synvinkel ska man inte adoptera över huvud taget.

Annika Grünewald är informationsansvarig på Adoptionscentrum:

- Angående hudfärgsfrågan i Columbia så är det lätt att sitta här och vara moralisk. Men i Columbia är det otänkbart att en vit familj skulle ha ett svart barn. De är rädda för vad som skulle hända ett svart barn om man inte säkert vet att barnet kommer till en välkomnande familj. Tog vi bort den frågan skulle inga svarta barn alls få komma till Sverige. Och vårt val här på Adoptionscentrum när frågan kom upp, var att antingen acceptera deras frågor eller att dra oss ur helt och hållet. Kan Mikael Jarnlo ha rätt i vad han säger om att ni står för nära frågorna ni arbetar med?

- Knappt hälften av oss som arbetar här har adopterat, ja. Men jag tycker snarare att det är en tillgång: Det ger oss erfarenhet och kunskap kring de här relationerna.

I gårdagens artikel om adoption mötte vi Ingegerd Brofalk, legitimerad psykolog som arbetat många år med adopterade ungdomar. Hon tycker främst att problemen ligger hos staten.

- Samhället borde ställa upp med mer stödinsatser, något som de här barnen trots allt behöver. Någon form av korttidsterapi borde vara garanterad adoptivbarnen. Men det är ju önsketänkande. Som det är nu lämnas familjen utan stöd när ett adoptivbarn har hämtats. Lärare,

läkare och andra som är viktiga för barnens uppväxt är sällan informerade om barnets särskilda behov.

- Samhället tar inte sitt ansvar för familjen. Föräldrarna har så många frågor. Men ofta vågar de inte söka upp någon och fråga eftersom man ju har blivit "godkänd". "Godkända föräldrar ska väl klara upp det på egen hand", tror man.

Kerstin Brydner är informatör på NIA (Statens nämnd för internationella adoptionsfrågor). Stämmer det att samhället lämnar familjer med adoptivbarn i sticket?

- Enligt socialtjänstlagen ska socialnämnden i kommunen tillgodose det särskilda behov av stöd och hjälp som kan finnas i familjer med adoptivbarn. Vad det extra stödet består i varierar efter behovet. Det kan också skilja sig från kommun till kommun beroende på vilka resurser kommunen har. Huruvida denna lag verkligen efterföljs kan Kerstin Brydner inte svara på. Har inte Sverige tillräckligt mycket att säga till om för att vi ska kunna skrota frågan om hudfärg?

- Den familj som får socialnämndens medgivande ska vara beredd att ta emot det barn som erbjuds, oberoende av hudfärg. Men från Colombias sida vill man verkligen försäkra sig om att ett barn blir välkommet i sin adoptivfamilj, och därför ställer man frågan om hudfärg.

Handlar adoption främst om barnets bästa?

- De enskilda barnens, ja. Men internationell adoption kan aldrig lösa globala problem och familjer i Sverige kan inte ta ansvar för alla världens barn.

- Sverige kritiseras ibland internationellt för att de flesta svenskar bara vill adoptera små och friska barn. Men det kan behövas mer tid för anpassning när lite äldre barn adopteras, och som det svenska samhället ser ut nu har familjerna inte alltid tid och råd med att det inte fungerar från början. Då är det lättare i exempelvis USA där många kvinnor inte förvärvsarbetar och har mer tid att ta hand om barnen.

foto: Petra Järnbert Svåra frågor. - Om adoption verkligen handlade om barnets bästa skulle man ta hit alla slags barn. Inte bara de små och friska, säger Tobias Hübinette (till höger). Han och Mikael Jarnlo är själva adopterade och kritiska till stora delar av verksamheten.